

DE T A I L

VAR AR CHOLERA-MORBUS,

Ha var ar voyenou d'en em goarantissa eus
anezàn, e qement ha ma zeo possubl.

Ra vezo grêt, ô va Doue!
Hervez ho polontez santel.....

Var ton : *Ar Plac'h Libertin.*

HABITANTET a Vreiz, tostait, me ho ped,
Da glêvet un détail a rent calz glac'haret,
Var sujet ur c'hleaved bras a zo o ren e Paris,
P'ini, e bër amzer, a ro ur maro eris.

Marteze e zeus darn a deuyo d'am tamal
Balambour d'ar sujet a laqñ da rimal ;
Ne meus neb intañon nemet dont d'ho gen-
tella,

Da bellât diouzoc'h ur maledur ar goassa.

Qendrec'hetoun, certen, pavez un dra rimet,
E teu calz êzetoc'h d'antren en hou speret.
Hadre ma zeo va mater, alias! mad da studia,
En e bresantàn d'oc'h, me gred, vit ar quella.

Clêvet oc'h eus oll comz eus calz a glêvejou
Pere, siouas, zo bann eus nombr a valeutiqu?
Hac a zo a dra certen infinimant goubeuzus ;
Mes terruploc'h e x'hoas ar Cholera-Morbus.

49. 4. 19. 169

Ar goalen-mâ' gastis zo deut eus an Indes,
 Hac a zo n'em dolet dre'r bed a bep costez;
 Goude beza ravaget hac ar Pers hac an Turki,
 En deus grèt domach bras er Pologn, er Russi.

Goude beza douguet an desolation
 Partout dre an Egypt, hac ar brassa spouron,
 E tistruch calz e Bro-Sauz en ur feçon meurbed
 cris,

Ha cetu-én bremâ o rên e q'r Paris!

Diredet eo ivez, cazî incôntinant
 Ar C'holera ebars meur a z'partamant;
 O Franç! o râ mam-brôguêr! ha te a vez reduiset
 Da veza er vech-mâ chenchet en ur vêret!!!...

Na ouffêt qet nombri an dud en deus lazet;
 Mes gouzout a rêr zo un niver bras meurbet:
 An dud yaouanc, ar re gôs, ar paour hac ar
 pinvidic,

Oll e zint distruget dre'r goalen reuzeudic.

Ar gouarnamant Franç, pell'zo oc'h evessa
 Peur e teuje'r c'hléaved er vro d'en em renta,
 En devez bet qemeret an oll masulliou credet
 A vije bet capabl d'hor beza preservet.

Mes penaus, va Doue! dont da viret an den
 Ouz un dra a zo trec'h d'an oll bouvoar humen!
 Ne zeus nep seurt puissanc, nac an nez zeus hon

armo
 Capabl d'en arrêti. . . . Dorn Doue zo eno.

Gouscoude na dle den en em disesper
 Balamour d'ur maleur qen crûel ha qen cti;

Mes sonjomp pénaus Doue a lavar deomp ato :

• En em sicourit oll , ha me ho sicouro. •

Peo güir ar voalen-mâ a ell donet e Breiz .

Credit, va mignonet, hac heuillit gant güir feiz :

Ar c'hentelliou a roer dec'h amâ da vedita :

Evit ho surete e scrifan qement-mâ.

An Instruction-mâ a zo recommandet

Dre un decision eus a vedecinët ;

Rac-se ta studiit-hi, coulz hac hoc'h amezeyen ,

Ha disquit-hi d'an oll dre a bep seurt moyen .

Peguen coupabl e vec'h, ma ve dre negliganç

E teufe ar c'hlenved bars en ho temeuranç .

P'en hini hoc'h amezec ! rac-se laquit eves mad

Da zont e peb feçon da dachout e bellât .

Feçon d'en em breservi dioc'h ar C'holera.

Ret e , dre bep moyen , miret ar broprete

Varnoc'h-hu hoc'h-unan hac en ho ty ive ;

Istre m'eo ze qelennet , balamour d'ar c'hlen-

ved-mâ ,

Se a zo ur vertus demeus ar re guenta.

Laquit oll eves mad eus a bep yenien .

Hac en em dalc'hit tom e peb amzer a ren ;

Dreist-oll tachit da zouguen var ho cõf ur

c'houris gloan ,

Chosseneyer mezer a dle caout peb-unan.

E nep occasion na dleit quet posi

Ho treid noas var ar vein nac ive var ar pri ;

Qement se affe rei dec'h marteze ur yenien

A ve noazus terrubl en ho ty da bep den.

Avichou en em gav oblijet meur a zen
 Da veza e plâçou a zo humid ha yen ;
 Neuze e tleont douguen, eviten em gaout ervad,
 Hep faut ur galochou p' autramant boutou coad.

Pa zoar bars er gouele, arabat ve digor,
 Etre ma pad an nos, na prenestou, na dor ;
 Ret e zê da bep-unan beza abred mad er guèr,
 Rac aon d'ar yeuien hac humidite'n èr,

Muia ma vo possubl, e zeo ret evita
 Peb labour divoder, rac se na dal netra ;
 Ha neus cās e pezh amzer, pe en-ân, pe er gouañ,
 Na dleer qet james en em visca re scàn.

Ar sobrentez ivez a zo recommandet,
 E peb tra gant soign vras e zeo ret e miret ;
 Rac se ebars an debri coulz hac ebars en eva
 Na dleer qemer re james eus a nep tra.

Observet e zeus bet penaus ar vesvierien,
 Hac an dud debauchet zo attaqet souden
 Eus ar c'hlenved mortel-mâ ; rac-se eta, hep
 excus

Renoncit oll a grenn da viçou qen mezus.

Un dra vad eo ive bepret en em vaga
 Eus azouben ar c'hig, poaset mad dreist peb tra ;
 Ar c'hig fresq zo ivez mad ; mes atao ar c'higsallet
 A dleer da zifen, muia ma vez allet.

Eus a louzou, frouez criz, è ret en em absten,
 Ha dreist oll pa c'huezer eus a bep breuvach yen ;
 Qementse zo dangerous : laqit en ur pintad dour
 Ul loyad güin-ardant pe güin rus d'ho sieour.

An abus bras a rêr eus al liqueuriou cre
 Zo ivez dangerus, gout aoüalc'h a rêr ze;
 Na güin guen na güin-ardant var yan nadleereva
 Nemet goude ma vez débret un tam bara.

D'ar bièr ha d'ar gist è ret renonç a grenn,
 D'an dour-mel, piqettes, ivez d'ar jambezen,
 Pere n'avez qet bervet aoüalc'h vit beza yac'hus,
 Pe dre beza grêt fall elfe beza noazus.

Peb den subitamant n'em santse attaqet
 Eus ur seurt poan bouzar en ur membr benaqet,
 Eus a ur bonnerder-glêo, pe a zebezadurez,
 A dle galv medecin bars en instant memes.

Memes tra rêi ivez, mar sant ur boan benac
 Ebars en e beultrin, pe tân en estomac,
 Pe autramant an drouc-côf, e zeo ret guelvel
 souden

Ar medecin tosta evit sicour an den.

Mes grit attantion e zeo incontinant,
 E renqermont d'e glasq, hep dale ur momant,
 Rac an disterra retard a laqfec'h e qementse,
 A elfe beza caus d'e varo, marteze.

Da c'hortos ma teuyo ar medecin d'an ty,
 E tleyo an den elân en e voele c'hoezi;
 Hac evit e excita e ranço buan eva
 Tizan tom composet eus al louzaou-mâ :

Qemerit deillou bontd ebars en tosta rêr,
 Hac eus ar re-tilhena, e ty'n apotiqer;
 Gant an drase e refot e dizan d'an hiai glân,
 Hac er refot d'eva tom ha buan dezân.

Continnit gant soign d'en delc'hel bepret tom
 Ebars en e voele, ze a zo goual ezom ;
 Dalc'hit-an dastumet mad ebars tapissougloan,
 Rac aon e teufe rjou an disterra dezàn.

En hoc'h interest oll e recomander c'hoas
 Hirio an deiz memes ouspen eguet biscoas,
 Da bellât ous ho tyez an dour brein, an teil ive,
 Traou capabl da denna ar c'hléved er c'hontre.
 Conseilli a rêr dêc'h nonpas en em sponta
 Gant an aoun da drapout ar c'hléved hor
 rubl-mâ ;

Rac se vel en ordinal, grit peb-hini ho tever,
 Ha laqit ho fiziano ebars en hon Zalver.

Diouallit ive mad na deufec'h da gavet
 Ebars er memes cambr re a dud da gousqet ;
 Qerqent ma vezot guisqet, digorit ar prenestou
 Bep mintin, hep mancont, coulz hac an dorjou
 Ouspen eo commandet delc'hel en ur pot pr
 Dour chloruret atao gant soign ebars peb ty ;
 An dra-se a vez cavet e ty'n apotigerien,
 Pere a zisqo dêc'h en implija souden.

Mad ve nonpas varnoc'h serri'r goueleyou clo
 Nac ive'r ridojou, pa zeit da repos,
 Na lezel nep loustoni er podou e nep amzer,
 Mes o rinqa qerqent gant ur banne dour sclêr.

Pellait ous ho ty an toullou foz bepret,
 An dour scot bars ermêz a die beza stlapet ;
 Goualc'hi güer ar prenestou, so oll traou ma
 da ober ;

Anfin ar propre dreist oll zo necesser.

Maga loened, en ty zo bepret un dra fall,
Ne aller qet james donet re da damal;
En em diso'hreit ivez eus al loened hep ezom,
Rac dangerus bras eo beza gante o chom.

Angagi a rêr c'hoas dont d'en em bourvei
A riz; heiz; bleud moutard, hac a gamphr
peb ty;

Un houarn da repassi, ur vriqen zo necesser
Evit toma an treid, pa vez ret eu ober.

Cetu meur a voyen vit en em breservi
Deus ar c'hlénved horruhl, mar testa eus ho ty,
Mes hon guella medecin eo certenmant Doue,
Rac-se laqomp ennàn hor c'honfiânç bemde.

Pellaomp ouzomp oll peb seurt disantion,
Bevomp evel breudeur ebars en union;
N'hor bez nep ambition nemet da garout Jesus,
Evel guir gristenien ha bugale eurus.

Mes, mar fell d'emp hirio meritout e c'hraçou,
Sicouromp ar beorien en o oll ezomou;
En em amprestomp buan da zonet d'o zoulagi,
Hervez hor moyenou ha fortun peb-hini.

Re bell a zo, siouas, hon eus calz negliget
Maximous sacrarfeiz, bemde deomp prezeguet;
Deomp hirio, leun a fiziañç dirac treid an au-
teriou

D'obten misericord eu a bers hon Autrou.

Recommandet zo deomp, dre vouez hor
pastoret,

Da adressi hep cess hor vœu da Vestr ar bed ;
 En em hastomp-ta buar, bars en hor c'halamite,
 Da heuill o c'hentelliou hac en nos hac en de.

Ea em unanomp oll, a galon, a speret
 D'implori gant güir feiz hirio Salver ar bed ;
 En c'ho strineomp assambles, va breudeur, var
 hon daoulin,

Da c'houl misericord digant hor Mestr divin.

Gouzout a reomp oll eo hor pechejou bras,
 Mes ho misericord a zo calz brassoc'h c'hoas ;
 Rac-se'ta, gant güir fizianc ni n'em dol en hoc'h
 asgre.

E pelec'h hep mui gen e zeus deomp surete,

Done a vadelez, roit deomp an esperanç
 Da velet ar yec'hed souden o rên e Franç ;
 Sellit oüs ho pugale, mantret oll gant ar glac'har,
 Ha rentit ar boneur dre oll var an douar.

FIN.

B' Montroulez, eus a Imprimeri ELDAN.